

10
Poština plačana v gotovini

U. M. 10 227
Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1933/34

Visoška kronika

Premijera 3. marca 1934

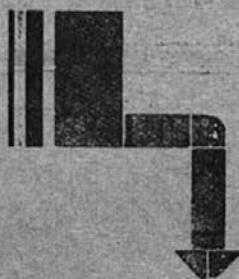
IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAH

Dežnike - nogavice

KUPITE

najugodnejše
v trgovinah tovarne

VIDMAR

LJUBLJANA: Pred Škofijo 19
Prešernova ul. 20

BEOGRAD: Kralja Milana 13

ZAGREB: Jurišićeva ul. 8

Lastni izdelki!

Ogroma izbira!

Tovarniške cene!

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 3. marca 1934

Maria Vera

(Ob petindvajsetletnici njenega umetniškega delovanja.)

Ko je tik pred vojno gostoval Reinhardt na Dunaju s »Sle-hernikom«, smo bili na galeriji med navdušenimi občudovalci tudi takratni slovenski dijaki. Po predstavi smo dolgo govorili o igri in igralcih. Nekdo je omenil med drugim, da je predstavljalka »Vere« — rojena Slovenka. Nastal je buren prepir, med katerim smo se hoteli dotičnika dejansko lotiti. Tako smo se razburili radi te potegavščine. In vendar je igrala takrat »Vero« — Vera Maria.

Ko je Maria Vera maja 1922. leta prišla v Ljubljano nakušnjo za »Mar. Stuart«, smo bili vsi radovedni na njeno slovenščino in bili v dvomih, ali je res naša rojakinja ali ne. Edini M. Skrbinšek jo je poznal. Toda pri prvem večjem njenem samogovoru smo vsi ostrmeli, iz šepetalske školjke pa je bilo slišati tiho ihtenje. Naša slavljenka pa prestane sredi besedila, se lahko nasmehne in se skloni do školjke:

»Gospa, saj me veseli, da jokate, samo pri predstavi, Vas prosim, nikar ...«

*

Četrto stoletje je igrala svoje junakinje v nemškem, srbohrvatskem in slovenskem jeziku. Gostovala je z Reinhardtom v Petrogradu (kot Jokaste), Edip pa je bil A. Moissi. Ko je zadnji-krat gostoval v Curihu pokojni J. Kainz kot »Cyrano«, je bila Roksana — Mar. Vera. Z Elizabeto Bergner je gostovala v Inmostu kot »Sappho« in kot »Gospa z morja«. Z A. Heinejem, poznejšim ravnateljem Burgtheatra, je med vojno igrala v Gradcu v igrah »Herodes u. Marianne«, »Gyges u. sein Ring« in »Mali Eyolf«. Končno jo privede poveljni čas v Beograd, ki je dobil v nji za Velo Nigrinovo drugo slovensko tragedko. V Ljubljani pa je do danes postavila na oder skoro petdeset velikih in nepozabnih ženskih likov.

*

Umetniško delovanje naše slavljenke bi lahko delili v tri poglavja: njeno delo v Nemčiji in Švici pred in med vojno, v

Jugoslaviji in v Ljubljani. Dasi bo za zgodovinarja važno tudi njeno delo izven Ljubljane, se hočemo na tem mestu posebno dotakniti njenega umetniškega delovanja v Ljubljani.

Vendar bomo poudarili iz njenega izven slovenskega ustvarjanja samo pomembnejše točke.

*

Iz Sežane na Krasu se je pripeljala naravnost na Dunaj v Burgtheater in tam gledala igro »Zwillingsschwester« (Fulda) s Kainzom v glavni vlogi. Postala je gojenka drž. akademije in njeni učitelji so bili prof. Gregori, Meixner in A. Heine. Močna volja in talent sta ji utirala pot naprej. Iz bivše navdušenke Burgtheatra, ki je bilo prvo gledališče, ki ga je videla od znotraj, postane igralka v Curihu, Gdanskem in članica Reinhardtovega kroga v Berlinu. V Reinhardtovih Shakespearjih jo najdemo naslikano kot markizo v »Henriku IV.« in kot grofico Capulet v »Romeo in Juliji«. Dolga vrsta vlog velikega obsega: Shakespeare, Ibsen in sodobni dramatik. Zadnje njeno delovanje v tujini je bilo v švicarskem Baslu. Režiser Nadvornik, ki jo je poznal že iz Nemčije, jo je povabil v domovino. Prosvetno ministrstvo ji je preskrbelo potne liste in tako pride naša slavljenka leta 1919. v Sarajevo, kjer se igraje nauči odrske srbohrvaščine. To je bilo junija meseca, v oktobru pa že priredi svoj prvi gledališki večer v Sarajevu s partnerjem M. Skrbinškom. Večer je obsegal: 1. dejanje »Judite«, odlomke iz »Othella«, »H. Gabler« in Vojnovičeve »Imperatrix«. Navdušenje med občinstvom je bilo tako veliko, da ji niso pustili tiskati plakatov — temveč tamkajšnji akademski slikarji so jih napisali in opremili lastnoročno. Drugi njen večer je bila že cela »H. Gabler«, tretji pa razne enodejanke. Po recitacijskem večeru v Dubrovniku je bila eno leto gost gledališča v Novem Sadu, odkjer gre z ansamblom gostovat kot »H. Gabler« v Beograd. Tam ostane kot prva tragedka in igra poleg Hedde v »J. G. Borkmannu« in sicer izmenoma enkrat Ello, drugič pa gospo Borkmann. Izmed njenih drugih beogradskih vlog, med katerimi je bilo mnogo od domačih srbskih avtorjev, omenjamo posebno Margareto v »Rihardu II.« in Lavro v Srinbergovem »Očetu«. Po mnogih uspehih nastopih v tragičnih in salonskih vlogah jo Ljubljana pozdravi prvokrat 18. maja 1922, kot »Mar. Stuart«. To je bil veliki praznik naše Drame. Pri predstavi so sodelovali nekateri, ki jih danes ni več na našem odru. Nehote se jih spominjamo: Rogoz, Gaberščik, Ločnik, Šubelj, Smerkolj, Zbožilova, Gorjupova...

Kakšen je bil ta prvi nastop naše slavljenke na domačem odru?

»Vso našo pozornost je vzbudila M. Vera, ki je gostovala v obeh glavnih junakinjah. Jasno se je razlikovala njena preživljena, z vsemi finesami toplega, obsežnega organa podana kreacija od hitro naštudiranih domačih stvaritev. Dočim bi ji v Ma-

riji ta ali oni lahko še v marsičem oporekal, je bila Elizabeta tako izklesana, da je z vsako kretnjo in besedo izžarevala strašni fluidum, ki gazi in stare Marijo. Zazdelo se mi je včasih, kakor bi se odpirala globoka brezna, iz katerih lije lava človeškega srca.◀

(Juš Kozak, »Lj. Zvon«.)

»Tragedinja Marija Vera je sinoči igrala Marijo Stuart. Prihaja iz velikega umetniškega sveta. Težko bi bilo poudarjati to ali ono stran njene umetnosti. Marija Vera je tragedinja na višku, na katerem so pač le prvi gledališki umetniki mednarodnega slovesa. Kako samoobsebi umevne so se nam zdele njene kretnje, njena mimika in njen glas v vsakem trenutku. In vendar je ravno ta velika naravnost ne le posledica izredne osebne nadarjenosti, nego tudi strogega strokovnega šolanja, samoopazovanja in preizkuševanja. Marija Vera je klasična tragedinja, res po božji volji... In igrala je v najlepši domači slovenščini brez najmanjše tuje primesi v naglasu ali besedah. Sufler pa je molče obračal svoje liste. In kakšen okus, kakšna glasba ji leži v prednašanju verzov.◀

(Dr. Zarnik, »Slov. Narod«.)

»Izpričala nam je iznova: Da je to klasična tragedinja velike šole in prvega reda. Tehnika igre je prihajala pri njeni Elizabeti še bolj do veljave nego pri Mariji... Kot višek Verine umetnosti mi ostane v spominu njena Marija Stuart pri srečanju z Elizabeto v parku. Bila je tamkaj naravnost demonska. Take Marijn Stuart nisem videl še nikoli... Poleg hvaležnosti, da se je velika tragedinja spomnila rojakov, in nam darovala od svoje divne klasične umetnosti, me preveva še drug prijeten čut: da sta tudi domači zastopnici obeh vlog, Šaričeva in Danilova, dokaj dobri in so poleg slavne koleginja vseeno ostale v zadostni meri tudi njih umetniške vrline... Gledališče je bilo prav dobro obiskano. Kaj to v Ljubljani pomeni koncem sezone, na bajnokrasno, toplo majsko nedeljo, se da komaj povedati. Tudi v tem oziru je zmagala umetnost M. Vere. Umetnici je bil poklonjen lep šopek. Pričakujemo pa sedaj in jo prosimo, da bi nas mnogokrat obiskala in nas osrečila z biseri svojega repertoarja.◀

(Dr. Zarnik, »Slov. Narod«.)

14. aprila 1923. igra že svojo ljubljeno Heddo Gabler.

»Z napetostjo sem čakal, kakšna Hedda bo Marija Vera, ki smo jo v prošli sezoni spoznali kot veliko klasično tragedinjo. Bila je demonska Hedda, mogona, kraljevska. Včasih je morda nekoliko pogledal iz njene igre visoki koturn klasične drame... Krepko sredstvo ima v svojem krasnem, globokem, enakomerno izšolanem glasu ter v svojih izšolanih gestah.◀

(Dr. Zarnik, »Slov. Narod«.)

Za Heddo se vrsti dolga procesija odrskih stvaritev, ki jih ne bomo nikdar pozabili: Judit, Gospa z morja, Porzia, Rebeka West, Desdemona, Gertruda, grofica Capulet, Kandida, Kerstina, Hermiona, carica Marfa, Gospa Inger, Helena Alving — kdo bi jih naštel!

Vse pa so imele pečat zrelosti in zvok pristne umetnine.

Naši slavljenci pa kličemo:

»Tako kot Te je Ljubljana prvič sprejela z željo, da prideš med nas, Ti želimo danes mi vsi, da ostani še dolgo let med nami, ki Te globoko spoštujemo in ljubimo, ostani zvesta naši Drami, kateri si bila in si v ponos, Bog Te živi!«

Razno

† **Frane Tovornik.** V Mariboru je 27. februarja umrl član mariborskega gledališča 27 letni Frane Tovornik po dvanajstletnem zvestem odrskem delu. Njegove odlične vloge so bile: Drnolec (Veriga), Escherich (Lulu), Mason (Konec poti), Bavdek (Trije v. svetniki), Bernot (Kralj na B.), Trlica (Sen kresne noči), Siratka (Za narodov blagor), Paris (Romeo in Julija). Tudi v opereti se je udeleževal s komičnimi vlogami. Blag mu bodi spomin!

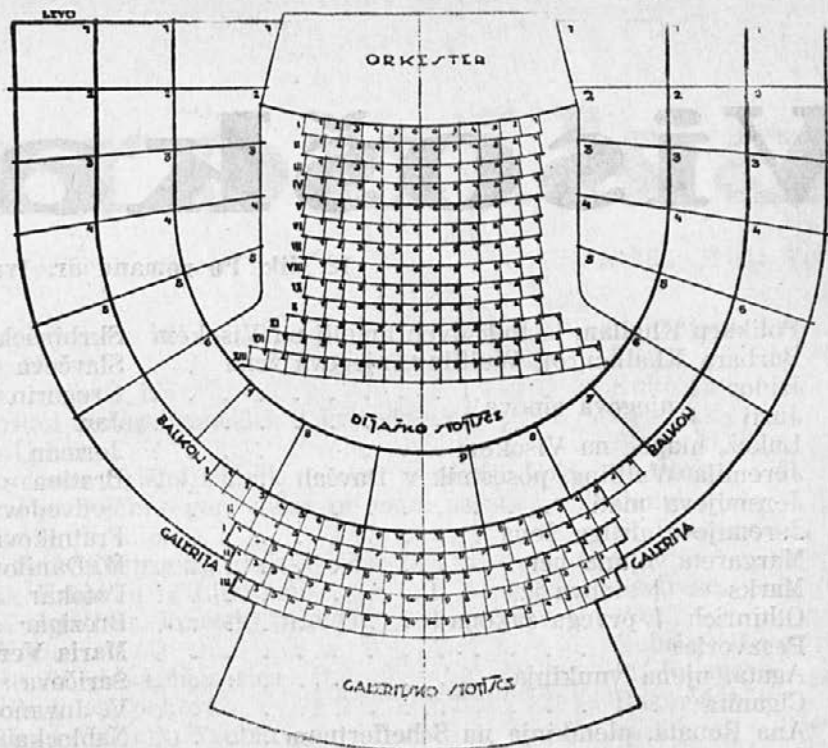
Popravek. V posebni jubilejni številki za petnajstletnico slovenskega dramskega gledališča se je v g. Govekarjevem članku pripetila polmilijska napaka. Dotični stavek je treba čitati (na strani 5., vrsta 24):

»Za stavbišče in na njem stoječa poslopja je plačala Kranj. hranilnica 74.000 K, za gledališče z vso uredbo in opremo ter z vsemi stroški za vpeljavo elektrike in plina pa skupaj 599,864 K (in ne 99,864 K).«

Torej je popravljena napaka, ki nam je zelo neljuba. Toda je že tako, kaj hočete, če ima igralec opravka z milijoni!

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Kaj je lepota, katera osvaja, očara smrtnika od najnižjih delavskih vrst, do mogočnih kron, prestolov?

Lepota je najkrasnejša cvetlica, s katero more mati priroda o'dariti ženo, katere sveta dolž ost je, vzgajati in negovati to cvetlico.

Kako se neguje, vzgaja ta divna cvetlica? Ne mogoče z raznimi pudri, suhimi, watinimi šminkami: nasprotno, tisto je pokončavanje prave lepote. Lepota rabi pravih

sčasnih, vegetalnih tvarin, katere delujejo, hranijo, ne pa sušijo. Za zvečer uporabljajte **Uran kremo** mastno, zjutraj izperite z mlečno vodo ter z **Uran Zoraida milom**, nakar takoj namažite z **Uran Zoraida kremo** dnevno, nato z **Uranovim Zoraida pudrom**, ki je lahek, nedolžen, kakor prašek cvetlice. Ne samo, da lice po masaži z **Uran kremo** nočno, **Zoraido kremo** dnevno ter **Zoraida**

pudrom, postane divno, cvetoče, mladostno, iz katerega diši kipeče zdravje, ampak ta edinstveni preparat naredi kožo baržunasto, mehko, marmornato gladko.

Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, ter Uran Zoraida milo so edina nedosegljiva polepšala moderne žene, vsled tega bi morali **Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, Uran Zoraida puder in Uran Zoraida milo**, krasiti njeno psiho.

Parfumerija Uran, Ljubljana

Visoška kronika

12 slik. Po romanu dr. Ivana Tavčarja za oder priredila Maria Vera.

Režija: Maria Vera.

Polikarp Khallan, lastnik dveh kmetij na Visokem	Skrbinšek
Barbara Khallan,roj. Wulffing, njegova žena . . .	Slavčeva
Izidor } njegova sinova {	Gregorin
Jurij }	Jan
Lukež, hlapec na Visokem	Jerman
Jeremija Wulffing, posestnik v Davčah	Bratina
Jeremijeva mati	Medvedova
Jeremijeva druga žena	Fratnikova
Margareta, njuna hči	M. Danilova
Marks } sinova iz {	Potokar
Othinrich } prvega zakona {	Brezigar
Pasaverica	Maria Vera
Agata, njena vnukinja	Šaričeva
Ciganka	V. Juvanova
Ana Renata, plemkinja na Scheffertnem	Nablocka
Sosed Debeljak	Drenovec

Rozala, njegova hči	Boltarjeva
Sosed Hafner	Frelih
Metka, njegova hči	Kukčeva
Knezoškof Janez Frančišek z Freysingena	Zeleznik
Prošt Urh	Pianecki
Baron Janez Krištof Mändl, glavar v Škofji Loki	Sancin
Gospod pl. Frühberger, zlatar in sodni asesor	Daneš
Sodnik iz Ljubljane	C. Debevec
Mihol Schweiffstrigkh, grajski ječar	Lipah
Krvnik Frajman iz Ljubljane	Raztresen
Jernač Schiffrer, kmetski pravdač	Plut
Schiffrerica	Gabrijelčičeva
Maruša Stinglova, mesarica } loške meščanke {	P. Juvanova
Urša Prekova, pekovka }	Rakarjeva
Predikant Valentin Trubar	Sintič
Mlad fant	Murgelj

Meščani, dekleta, možje, fantje, biriči. Pevske in glasbene točke uglasheni. M. Tomc. Scenograf: V. Uljanišček. — Plese naštudiral: P. Golovin. Po 7., 8. in 11. in 12. sliki odmor.

Razpored slik: 1. Na Visokem leta 1678. 2. Oče in sin na Osojniku leta 1678. 3. Jeremija Wulffing in njegova družina. 4. Ciganka prerokuje. 5. Pasaverica. 6. V Loki na dan sv. Ahaca. 7. Kako je Polikarp Khallan umrl. 8. Plese v Sestranski vasi. 9. Bilo je okrog Binkoštih. 10. Ni dobro jesti smokey z visokim gospodom. 11. Kako je bila sojena. 12. Enajst let pozneje...

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob 23.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 28 ^{.-}
„ II. - III. vrste	26 ^{.-}
„ IV. - VI. „	24 ^{.-}
„ VII. - IX. „	22 ^{.-}
„ X. - XI. „	20 ^{.-}
„ XII. - XIII. „	18 ^{.-}

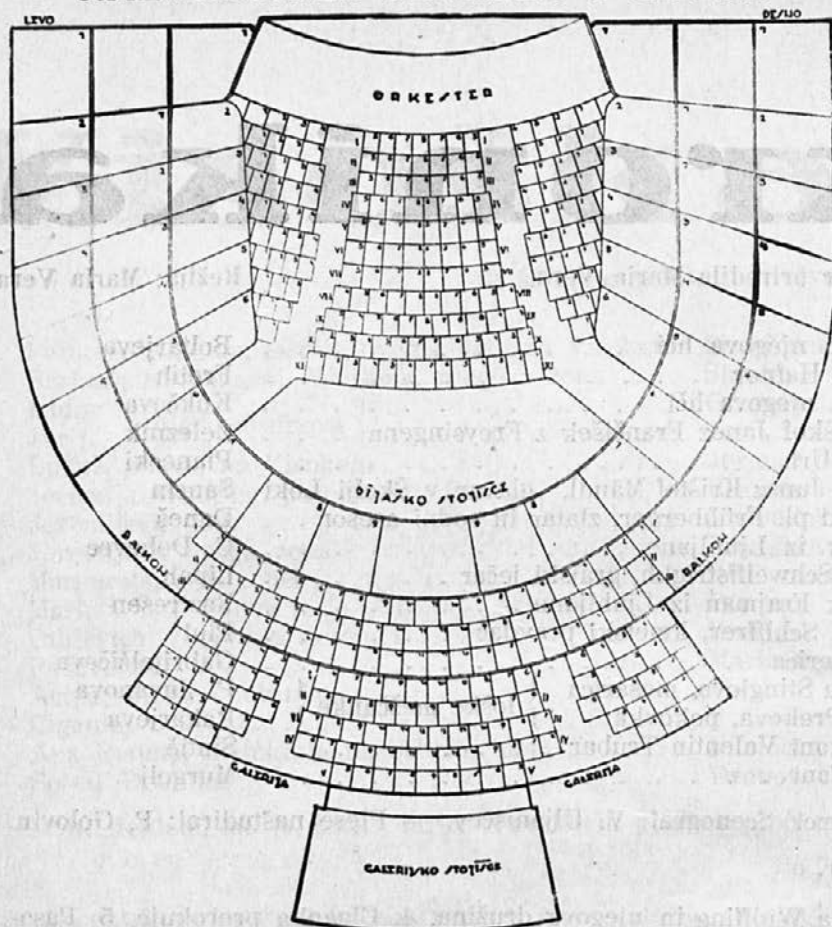
Lože v parterju (sedebe) Din 100 ^{.-}
„ v I. redu (sedebe) „ 100 ^{.-}
„ balkonske (sedebe) „ 70 ^{.-}
Dodatni ložni sedenja v parterju „ 20 ^{.-}
„ v I. redu „ 20 ^{.-}
„ balkonski „ 15 ^{.-}

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 20 ^{.-}
„ II. „	16 ^{.-}
Galerija: „ I. „	14 ^{.-}
„ II. „	12 ^{.-}
„ III. „	10 ^{.-}
Galerijsko stojišče	2 ^{.-} 50
Dijaško stojišče	5 ^{.-}

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovnici opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure
Predpisana taksa za penzije in študentske kartice je vračunana v cenah

D

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

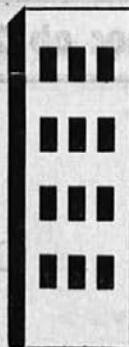

Po predstavi

v kavarno

NEBOTIČNIK

Dnevno koncert popoldan in
zvečer do 1 1/2 ure zjutraj
Pivo - izbrana vina
Topla in mrzla jedila

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč i. t. d. na zgradbah, opremi, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

Knjigarna

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Frančiškanska ul. 6

Podružnica:

Maribor

Tyrševa ulica 44

Ima v zalogi vse slovenske leposlovne, znanstvene in šolske knjige, mnogo hrvatskih, srbskih, francoskih, angleških, italijanskih del ter velika izbira nemških leposlovnih in znanstvenih knjig. Razna učila za šolo in dom. Naroča vse jugoslovanske, slovanske, nemške, francoske, angleške in italijanske revije. Velika izbira muzikalij za vse instrumente kakor tudi klavirskih izvlečkov za petje in klavir. Velika izbira modnih časopisov.

Samozavesten,
prikupen nastop
na družabnih prireditvah

edinole v

PEKO

čevlju

